

10-jarig Jubileum
Associatie voor Interactiebegeleiding en Thuisbehandeling

Communicatie Centraal

***bij kinderen, ouders en professionals
in (jeugd)hulpverlening, welzijn, zorg en onderwijs***

25 november 2008 9.30 – 17.00 uur

Congrescentrum de Reehorst te Ede, Bennekomseweg 24 6717 LM Ede

10 jaar AIT

Op 25 november 2008 viert AIT zijn 10-jarig bestaan in aanwezigheid van minister Rouvoet, samen met een aantal genodigden en een grote groep professionals die zich in hun dagelijks werk richten op het stimuleren, ondersteunen en herstellen van gezonde adequate communicatie tussen opvoeders en kinderen. In de specifieke methodische begeleiding die geboden wordt staat videofeedback centraal: aan de hand van korte videofragmenten worden de initiatieven van de jeugdige in beeld gebracht en besproken met de opvoeders. Voor velen een nieuwe kennismaking met het kind/de jongere waardoor zij de jeugdige beter begrijpen en daardoor ook beter kunnen afstemmen, zodat de communicatie en het contact verbetert en positief leidinggeven voor de opvoeders weer mogelijk wordt.

Voor diegenen die niet of minder bekend zijn met het werk van AIT; een korte toelichting. AIT is een intersectorale vereniging van instellingen die opleiding, kwaliteitszorg en werkontwikkeling behartigt specifiek voor de methodes Video-hometraining (VHT) en video-interactiebegeleiding (VIB) en in bredere zin voor alle professionele werkvormen waarin de 'basiscommunicatie' systematisch en zorgvuldig wordt benut. Vertrekpunt en ijkpunt bij de analyse van de video-opnames is het initiatief van het kind, bij het bespreken van de opname wordt een responsieve reactie van de volwassene nagestreefd. Als het kind/de jongere zich gezien, gehoord en begrepen voelt kan vervolgens goede uitwisseling tot stand komen en kan de volwassene ook (weer) positief leiding gaan geven. Goed op het kind afgestemde communicatie, is o.a. voorwaarde voor een goede hechting en sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Niet alleen het kind, maar ook opvoeders voelen zich daar goed bij! Naast de videofeedback aan ouders, worden de mogelijkheden van videofeedback ook benut in de begeleiding van de professionals. Enkele voorbeelden: leiding op de groep (kinderopvang, dagbehandeling, residentiële zorg), leerkrachten op school en hulpverleners die gezinnen begeleiden. Het blijft voor alle betrokkenen uitermate leerzaam om het concrete dagelijkse handelen van professionele begeleiders te analyseren en te bespreken. Duidelijk is dat we nooit raken uitgeleerd en er altijd mogelijkheden zijn om het werk te verbeteren! Gelukkig zien we bij analyse ook altijd mooie voorbeelden van goedgeslaagde begeleiding, waarbij positieve ontwikkeling op gang komt!

VHT en VIB worden inmiddels breed benut in alle werkvelden die betrokken zijn bij zorg, onderwijs en hulpverlening aan jeugdigen. De doelgroep varieert van premature baby's tot en met oudere jeugd (uiteraard inclusief ouders, broers en zussen); de methodes kunnen zowel preventief als curatief worden ingezet en worden ook benut bij specifieke ontwikkelingsproblemen van kinderen.

Kortom: de ervaring wijst uit dat met behulp van videofeedback nauwkeuriger kan worden afgestemd, niet alleen door de opvoeders, maar ook door de hulpverleners.

Per jaar worden minimaal 20.000 (aangemelde) jeugdigen en hun opvoeders gericht begeleid met VHT en/of VIB. Indirect is het bereik uiteraard nog groter in de gezinnen, klassen of groepen.

Het 10-jarig jubileum is een goede gelegenheid om te inventariseren wat 10 jaar ontwikkeling heeft opgeleverd en om te formuleren welke ontwikkeling in de toekomst ons inziens gewenst is.

In het plenaire ochtendprogramma zullen we u in vogelvlucht overzicht geven m.b.t. de vele mogelijkheden, met behulp van video-materiaal uit de dagelijkse praktijk. In de middag kunt u kiezen uit een aantal verdiepende workshops. Ter gelegenheid van het jubileum stellen we een informatieve DVD samen, waarin de ontwikkelingsmogelijkheden van jeugdigen en hun opvoeders centraal staan.

Vriendelijke groet,

Marjan Hoogland
Coördinator landelijk bureau AIT

PLENAIR OCHTENDPROGRAMMA

9.30 - 10.00 uur: ontvangst en koffie

10.00 - 10.10 uur: opening door Zwan Hutten, voorzitter bestuur AIT

10.10 - 11.00 uur: ‘kracht van positieve communicatie’, Marjan Hoogland i.s.m. AIT-opleidingscoördinatoren/opleiders. Achtereenvolgens worden verschillende aspecten van AIT-werkzaamheden belicht in ‘woord & beeld’. Aan bod komt o.a.:

- preventief en curatief benutten van VHT en VIB
- mogelijkheden bij jonge kinderen, schoolkinderen en oudere jeugd
- benutten van VHT/VIB bij specifieke ontwikkelingsproblematiek
- ontwikkeling van ‘vakmanschap’ bij de professional

In vogelvlucht worden ‘best-practices’ uit verschillende werkvelden besproken.

11.00 - 11.15 uur: toespraak minister Rouvoet

11.15 - 11.45 uur: pauze

11.45 - 13.00 uur: vervolg presentaties

Lunch: 13.00 tot 13.45 uur.

MIDDAGPROGRAMMA

Workshop 1: 13.45 tot 15.00 uur

Pauze: 15.00 tot 15.15 uur

Workshop 2: 15.15 tot 16.30 uur

Borrel: 16.30 tot 17.30 uur

Bij de workshops staat vermeld in welk werkveld de inleiders actief zijn. We nodigen u van harte uit om ook 'over de schotten tussen de werkvelden' heen te kijken en kennis te nemen van wat bij collega's elders ontwikkeld wordt. U kunt voor deze middag TWEE workshops selecteren (1 & 2) en één reserve (R) aangeven op het aanmeldingsformulier. Inschrijving op volgorde van aanmelding!

1. 'Ontwikkelingsinitiatieven in beeld', door Ardi van Wiechen.

Voor de leid(st)ers zijn bepalend voor de pedagogische kwaliteit van de kinderopvang; in de kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en/of de buitenschoolse opvang. Zij kunnen de voorwaarden scheppen waarbinnen een kind zich prettig voelt en ontwikkelt. De gehele dag door worden leid(st)ers in beslag genomen door de talloze taken die er uitgevoerd moeten worden: voeding, drinken, verzorging, kinderen in bed leggen, het schrijven van dagverslagen, maar ook het realiseren van de wensen van ouders en direct leidinggevend. Een veelvoorkomend patroon is dat leid(st)ers te taakgericht bezig zijn en daardoor te weinig gericht op de initiatieven van de kinderen en op de interactie. Ook taakgerichte momenten kunnen uitstekend gebruikt worden om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren en om een gezellige sfeer in de groep te creëren. Dat kost geen extra tijd. Het vraagt van de leid(st)ers een andere intentie. Tijdens de workshop worden beelden besproken waarop duidelijk contact- en ontwikkelingsinitiatieven van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 4 jaar, 4 t/m 8 jaar en 8 t/m 12 jaar in beeld zijn. Ook worden beelden besproken m.b.t. het organiseren van een groepsactiviteit door leid(st)ers met kinderen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar. Dit vraagt van de leid(st)ers weer een andere intentie en kwaliteiten. De beelden zijn ook heel informatief voor (startende) hulpverleners: het is immers van belang heel helder voor ogen te hebben hoe 'normale' ontwikkeling er in een bepaalde leeftijdsfase uitziet.

Ardi van Wiechen is opleider bij Skon kinderopvang

2. 'Horen, zien enfluisteren, o.l.v. Marianne de Vos-den Otter en Mariette Haassen.

Binnen de dienst ambulante begeleiding van REC Vierland is onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om leerkrachten direct feedback te geven op hun lesgeven middels een headset. Deze nieuwe methodiek kan aanvullend worden ingezet naast de reeds bestaande School Video Interactie Begeleiding (S-VIB) en heeft de naam *Synchroon Coachen* gekregen.

Bij een huidige S-VIB-begeleiding vindt de coaching achteraf plaats aan de hand van een beeldopname. Bij het *Synchroon coachen* wordt de leerkracht direct in de werksituatie gecoacht met behulp van een ingefluisterde interventie (aanwijzing) waarop hij/zij kan reageren. De coach bevindt zich in een andere ruimte en volgt de leerkracht/ docent via een beeldscherm.

In de workshop maakt u kennis met de technische aspecten, leert u zelf interventies te geven en zullen beeldopnamen getoond worden van succesvolle begeleidingen.

Marianne de Vos-den Otter is leerroutroucoördinator S-VIB bij Fontys OSO en Mariette Haassen is docent bij Fontys-OSO te Tilburg en coördinator REC Vierland.

3. 'Licht pedagogische hulp', door Harma Verbree en Sietske Russchen.

Licht Pedagogische Hulp (LPH) is een samenwerkingsproject van Thuiszorg Groningen en GGD-Groningen. Doel van LPH is de opvoedingscompetentie van ouders te vergroten en te voorkomen dat ouders en kinderen onnodig in zwaardere vormen van hulpverlening terechtkomen. LPH maakt gebruik van kortdurende VHT; in de meeste gevallen worden er twee opnames per aanmelding gemaakt. VHT wordt veelvuldig, bij ongeveer 75% van de aanmeldingen toegepast. Ouders ervaren veel duidelijkheid bij het zien van de beelden, door het 'met wat afstand' kijken naar hun kinderen en naar zichzelf in de alledaagse omgang thuis. Omdat het vaak gaat om lichte pedagogische problemen zijn ouders goed in staat naar hun eigen rol te kijken en om vervolgens veranderingen in hun gedrag door te voeren. Vaak worden ouders hierbij schriftelijk ondersteund door het werkboek: 'Bouwstenen voor geslaagd contact'; een werkboek over basiscommunicatie met korte uitleg, voorbeelden en oefeningen.

Harma Verbree is pedagogisch gezinsbegeleider bij Thuiszorg Groningen en Sietske Russchen is gezinshulpverlener bij de GGD

4. ‘Hechting in beeld’, door Corinne Verheule.

In deze workshop wordt vanuit de praktijk belicht hoe adoptieouders met behulp van Video Interactie Begeleiding (VIB) gesteerd kunnen worden in hun ouderschap, welke handvatten ze krijgen om een veilige hechting met hun kind op te bouwen en hoe daardoor hun kinderen groeien in (zelf)vertrouwen en weerbaarheid. De theorie over hechting en hechtingsbouwstenen wordt besproken en met beelden toegelicht. Centraal staat het herkennen en duiden van hechtingssignalen en hoe een veilige hechting tussen ouders en kind bevorderd kan worden.

Corinne Verheule is orthopedagoog en werkzaam bij Stichting Adoptievoorzieningen te Utrecht, als Video Interactie Begeleider, werkbegeleider en opleider VIB bij de afdeling Nazorg (voorheen afdeling VIB). De expertise op het gebied van hechting bij SAV is opgebouwd in de Adoptie nazorg en breder ontwikkeld door de jarenlange actieve participatie aan de ‘methodiekontwikkelingskring’, een intervisiekring voor ontwikkelaars op het gebied van VIB en hechting bij pleegzorg en adoptie.

5. ‘Nieuw samengestelde gezinnen’, door Ietje Heybroek en Liesbeth van Gemert.

Ietje Heybroek is systeemtherapeut met een praktijk voor ouder-kind relaties. Zij heeft veel ervaring opgebouwd m.b.t. het informeren, adviseren en begeleiden van stiefgezinnen. Ze is auteur van het boek “ Samen Gesteld“, over de dynamiek van het stiefgezin. Naast de activiteiten in haar eigen praktijk werkt zij als IPT-er bij TriAde-Boschhuis in Flevoland en volgt zij de opleiding VHT.

Samen met Liesbeth van Gemert, IPT-er bij TriAde-Boschhuis en Opleider VHT en VIB laat zij zien hoe het werken met beelden ondersteunend kan zijn voor stiefouders om op eigen wijze het contact op te bouwen met hun stiefkinderen. Veel stiefouders zijn onzeker, doordat zij de kinderen in huis verzorgen en opvoeden samen met een ‘eigen ouder’ van het kind en altijd met de andere ‘eigen ouder’ op de achtergrond. Het ‘in beeld krijgen’ van eigen mogelijkheden en het herkennen van de behoeftes van de kinderen, geeft houvast en zelfvertrouwen in een soms complexe situatie.

6. ‘Dagbehandeling schoolgaande jeugd: benutten van VIB en het oplossingsgerichte model’ door Gertrüd Profijt, Marloes Ambagtsheer en Hanny van den Oever.

Bij de dagbehandeling schoolgaande jeugd van Trias jeugdhulp wordt er al vele jaren gewerkt met de methodiek VIB/VHT. In deze workshop wordt een hulpverleningsproces getoond aan de hand van een review met een moeder en haar 11-jarige zoon. We willen met u tot uitwisseling komen over wat de meerwaarde is van terugkijken van beelden met jongere kinderen. Wat levert deze manier van terugkijken op en wanneer is het zinvol? Tegelijkertijd wordt de supervisieladder zichtbaar gemaakt. Het terugkijken van de review door een VIB-er in opleiding wordt geanalyseerd met de opleider (in opleiding) die de beelden vervolgens weer bespreekt met haar opleider.

Aan de hand van het oplossingsgerichte model kunt u zien hoe respectievelijk de cliënt, de VIB-er in opleiding en de opleider in opleiding bevroegd worden om de gewenste situatie te exploreren en de best werkende oplossing voor zichzelf concreet en meetbaar te maken.

De workshop wordt verzorgd door Gertrüd Profijt, dramatherapeut/pedagogisch medewerker en VIB-er i.o. , Marloes Ambagtsheer orthopedagoog/VHT-er en opleider i.o. en Hanny van den Oever werkbegeleider/opleider.

7. ‘VIB t.b.v. de ontwikkeling van de professional,’ door Bert Noordkamp.

Bij Yorneo, instelling voor geïndiceerde jeugdzorg in Drenthe, worden de gedragswetenschappers en teamleiders geschoold met VIB. Dit komt de afstemming op alle niveaus ten goede: zowel tussen hulpverlener en cliënt als tussen begeleidende staf en uitvoerend professionals. In de workshop zijn beelden van ‘de werkvloer’ het vertrekpunt voor de begeleiding, die de staf geeft aan de betrokken hulpverleners. In beeld wordt gebracht hoe met behulp van videofeedback stafmedewerkers hun inbreng veel beter afstemmen op de begeleidingsvraag van de professionals en wat het effect is op deze professionals als zij hun inbreng activerend en gericht op empowerment geven. Ten slotte: centraal in de workshop staat de ontwikkeling van een stafmedewerker zelf, die er in slaagt goed afgestemd te gaan communiceren! Bert Noordkamp is werkzaam bij Yorneo als opleider VHT/VIB. Daarnaast werkt hij als hulpverlener bij GGZ-Drenthe.

8 . ‘VHT, een methodische vorm van ouderbegeleiding?’, door Sandra de Caluwe.

Het is de bedoeling om in de presentatie te laten zien hoe 3 verschillende metamodellen elkaar aanvullen in een ouderbegeleiding die plaatsvindt in de ambulante jeugd GGZ. Het gaat om:

- methodische ouderbegeleiding
- video-hometraining (VHT)
- een ‘vleug’ van het oplossingsgericht werken

Er wordt gewerkt aan de hand van video-beelden van een gezin met een 7-jarig jongetje met een ontwikkelingsstoornis. De deelnemers kunnen de behandeling stap voor stap volgen, waarbij ‘geoefend’ wordt met het ouder-schapsschema van Alice van der Pas en het analyseschema basiscommunicatie van de VHT.

Sandra de Caluwe is gz-psycholoog en videohometrainer bij Dimence, GGZ-organisatie in Overijssel.

9. ‘ VHT in complexe gezinssituaties’, door Griet van Noten en Benoit Lens.

De dienst biedt begeleiding aan gezinnen met kinderen en minderjarige jongeren. Deze gezinnen met opvoedingsproblematiek worden aangemeld door het Comité voor bijzondere Jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg) of de Jeugdrechtbank. Deze instanties geven het pedagogisch en maatschappelijk kader waarin de thuisbegeleider de dialoog start met het gezin. De begeleidingsdoelstellingen zijn een resultaat van deze dialoog.

De opvoedingsmoeilijkheden in deze gezinnen zijn verweven met problemen zoals materiële tekorten, relationele conflicten, verslaving, ziekte of delinquent gedrag van minderjarigen of opvoedingsverantwoordelijken. De hulpverlening in deze gezinnen is dan ook integraal. VHT is één van de methodieken die worden toegepast. De methodiek biedt de kans om de onontdekte krachten van het gezin te benutten om zo hun probleemoplossend vermogen te vergroten en ontwikkelingskansen van de verschillende gezinsleden te optimaliseren. Griet van Noten en Benoit Lens zijn thuisbegeleiders bij thuisbegeleidingsdienst Amarilis in Antwerpen (België)

10. ‘Totale Communicatie (TC) en VIB/VHT’, door Wilma Scheres en Margaret van Ruitenbeek.

Totale Communicatie (TC) is een visie waarmee het communicatieniveau en het sociaal emotioneel niveau van de cliënten in kaart wordt gebracht om communicatie op maat aan te kunnen bieden. In de praktijk betekent dit dat ‘de omgeving’ zich aanpast aan het communicatieniveau, dus aan de mogelijkheden van de cliënt. TC wordt vaak ingezet bij mensen met een verstandelijke handicap in combinatie met een auditieve en/of communicatieve beperking. Verschillende communicatievormen kunnen aanvullend worden benut: lichaamstaal, gebaren, woorden, voorwerpen, pictogrammen, foto’s etc. Door communicatievormen te combineren en aan te passen aan het niveau van de verstandelijk gehandicapte, komt optimaal ontwikkelen en communiceren dichterbij.

In deze workshop/presentatie wordt uitleg gegeven over TC en de communicatieprofielen waarmee in dit model wordt gewerkt. Met beelden is te zien hoe VHT/VIB en TC gezamenlijk worden ingezet binnen een communicatieplan en hoe er aan doelen gewerkt wordt. Wilma Scheres is GZ-psycholoog en trainer TC en Margaret van Ruitenbeek is VHT-er/opleider VIB, werken beiden bij de Koninklijke Effatha Guyot Groep (KEGG), een organisatie voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking.

Wilma Scheres is (mede) auteur van het boek ‘Totale Communicatie’ waarin deze visie in de ‘Weerklankmethodiek’ wordt uitgewerkt en van het boek ‘Communiceren met gebaren’.